

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет агрономічний

Кафедра суспільних наук

Силабус навчальної дисципліни “Філософія науки та інновацій”

1. Профіль дисципліни

Освітньо-професійна програма «Агрономія»	Освітній ступінь – третій (освітньо-науковий) Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство» Спеціальність: 201 «Агрономія» Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 120 Рік підготовки, семестр – перший, перший Компонент освітньої програми: обов’язкова Цикл підготовки: загальний Мова викладання: українська
---	--

2. Інформація про викладача

Викладач (-і)	Шевчук Світлана Федорівна
Профайл викладача (-ів)	https://surl.li/rlrntf
Контактна інформація	Тел.098-433-80-86; E-mail: sveta_shevchuk@ukr.net
Сторінка курсу в Moodle	http://185.25.118.66/course/view.php?id=298
Консультації	Онлайн консультація через Viber щосереди з 13.00 до 15.00

3. Анотація до дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей, як здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, діяти в нестандартних ситуаціях та нести соціальну і моральну відповідальність за свої рішення, здатність до саморозвитку і використання власного творчого потенціалу, здатність керувати колективом у сфері професійної діяльності, толерантно сприймаючи соціальні, етичні, конфесійні та культурні відмінності.

Завданням вивчення дисципліни є – надати аспірантам методичний та теоретичний матеріал для засвоєння знань з філософії науки як навчальної дисципліни, сформуванню розуміння специфіки філософського осягнення дійсності, світоглядно-методологічну культуру, спрямувати їх на самостійні роздуми над важливими актуальними філософськими та науковими проблемами, що має посприяти інноваційним процесам у суспільстві.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких загальних та спеціальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми агрономії на основі системного наукового та загального культурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК1. Здатність продукувати і обґрунтовувати нові перспективні ідеї, гіпотези, стратегії, виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в агрономії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з сільськогосподарських наук і суміжних галузей.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН1. Застосовувати передові концептуальні та методологічні знання з філософії науки, агрономії та суміжних галузей, а також дослідницькі вміння для планування й проведення актуальних прикладних наукових досліджень.

РН6. Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проекти, які дають можливість вирішити наукові, технологічні, економічні й організаційні проблеми агрономії з дотриманням норм академічної етики і врахуванням технічних, соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- різні аспекти феномена науки;
- соціальну суть і функції науки;
- основні етапи та закономірності розвитку науки;
- складові елементи логічної структури науки;
- стилі наукового мислення;
- типологію наукових методів.

вміти:

- розрізняти моделі розвитку науки у сучасній зарубіжній філософії;
- розрізняти принципи, закони, категорії, ідеї, теорії як елементи науки;
- розрізняти логіку формальну, математичну та діалектичну;
- співвідносити поняття методу, методології та методики;
- здійснювати наукову критику з точки зору етики вченого.

4. Організація навчання

4.1. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
	Денна
Лекції	16
Практичні	24
Самостійна робота	80

4.2. Зміст початкової дисципліни

№ з/п	Тема	Структура курсу	Кількість годин
			денна форма
1	Т1	<p>Тема 1. Філософія і наука. Філософія науки: предмет і функції .</p> <p>1. Специфіка та особливості філософського знання. Філософія як наука. Філософія і наука.</p> <p>2. Функції філософії в науковому пізнанні.</p> <p>3. Філософія науки як галузь знань. Виникнення, предмет і функції філософії науки.</p>	2/4/10

2	T2	<p>Тема 2. Провідні концепції філософії науки в їх історичному розвитку.</p> <p>1. Виникнення та особливості розвитку філософії науки в XIX ст. Позитивізм (О.Конт, Дж. Ст. Мілль, Г.Спенсер).</p> <p>2. «другий» позитивізм (Е.Мах, Р.Авенаріус): основні ідеї та причини популярності.</p> <p>3. Неопозитивізм (Л.Вітгенштейн, Б.Рассел, «Віденський гурток» та ін.).</p> <p>4. Історизація філософії науки в межах постпозитивізму (К.Поппер, І.Лакатос, Т.Кун, П.Фейєрабенд)</p>	2/2/10
3	T3	<p>Виникнення та історичний розвиток науки.</p> <p>1. Поняття науки. Проблема «дати» та місця народження науки.</p> <p>2. Рушійні сили розвитку науки: екстерналізм та інтерналізм.</p> <p>3. Періодизація розвитку науки (класична, некласична та постнекласична наука).</p> <p>4. Переднаукові погляди в давньосхідній культурі.</p> <p>5. Античний етап розвитку науки.</p> <p>6. Особливості розвитку середньовічної науки.</p> <p>7. Формування класичної науки у новоевропейській культурі.</p> <p>8. Суть наукової революції на межі XIX – XX століть та формування некласичної науки.</p> <p>9. Постнекласична парадигма науки. Синергетика.</p>	2/2/10
4	T4	<p>Особливості наукового пізнання та закономірності розвитку науки.</p> <p>1. Специфіка наукового пізнання.</p> <p>2. Наукові революції, їх структура та різновиди.</p> <p>3. Загальні закономірності розвитку науки.</p>	2/4/10
5	T5	<p>Методологічні засади наукового пізнання.</p> <p>1. Проблема методу в науці. Його структура обґрунтування та критерії науковості.</p> <p>2. Класифікація методів і форм сучасного наукового пізнання.</p>	2/2/10
6	T6	<p>Структура і динаміка наукового знання.</p> <p>1. Класифікація наук.</p> <p>2. Складові елементи логічної структури наукового пізнання.</p> <p>3. Форми наукового пошуку та розвитку знання.</p>	2/2/10
7	T7	<p>Етика науки.</p> <p>1. Етика як наука про мораль.</p> <p>2. Етичний зміст наукового знання.</p> <p>3. Моральна відповідальність вченого (проблеми «зовнішньої» етики).</p>	2/4/10
8	T8	<p>Наука – основа інноваційного розвитку сучасного суспільства.</p> <p>1. Особливості сучасного етапу інтеграції науки і виробництва.</p> <p>2. Роль науки у подоланні глобальних криз.</p>	2/4/10
		Разом:	16/24/80

4.2.Форми контролю та методи оцінювання

Основними видами контролю результатів навчання під час вивчення дисципліни «Філософія» є: поточний, періодичний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється у формі усного та письмового опитування, тестування, виконання індивідуальних завдань, підготовки презентацій та аналітичних оглядів.

Періодичний контроль здійснюється у формі модульних контрольних робіт за сукупністю певних тем.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену після вивчення курсу. Екзамен складають всі без винятку здобувачі вищої освіти (незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного та періодичного контролю за семестр). До підсумкового контролю з навчальної дисципліни допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види обов'язкових робіт, передбачених робочою програмою. Екзамен охоплює різні способи контролю: розкриття теоретичних питань, вирішення тестів, знання основної та додаткової літератури. Білети екзамену з дисципліни містять 2 теоретичних питання, відповіді на які повинні ґрунтуватись на обсязі знань з усього курсу.

Важливим показником рівня освоєння здобувачем вищої освіти навчальної дисципліни «Філософія», який обов'язково присутній в усіх названих вище видах контролю результатів навчання, є здатність здобувача самостійно мислити, послідовно і логічно формулювати свої думки, знаходити аргументи для доказу точності висловлювань, вільне володіння понятійно-категоріальним апаратом навчальної дисципліни.

Контроль результатів навчання здійснюється у відповідності з кредитно-трансферною системою організації освітнього процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка визначається як сума балів за поточний контроль (максимум 60 балів), під час якого оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-бальною системою та переведенням у бальну шляхом множення середньоарифметичного значення на коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу - 12, та результатів підсумкового контролю (екзамен - максимум 40 балів).

Під час оцінювання знань і вмінь здобувачів можуть бути враховані результати навчання, отримані у неформальній освіті. Для цього здобувач освіти, що має підтвердження про результати навчання у неформальній освіті (сертифікат, диплом чи інший документ), звертається із письмовою заявою в деканат факультету і складає підсумковий контроль предметній комісії. Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої теми лекційного чи практичного заняття, змістовного модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни за умови, що програма неформальної освіти відповідає робочій програмі дисципліни.

Оцінювання результатів екзамену здійснюється за наступними критеріями:

35-40 балів – бездоганна відповідь;

25-34 бали – правильна відповідь, містить окремі неточності чи упущення,

15-24 бали – загалом правильна, однак неповна чи стисла відповідь;

5-14 балів – виконання завдань не повне або не точне.

0-4 бали – розкриття питань лише розпочато

5. Політики дисципліни

Правилами поведінки учасників освітнього процесу є відвідування занять та академічна активність (підготовка доповідей, участь у дискусіях, виконання завдань та рішення задач, написання контрольних та самостійних робіт, виступ на студентській конференції, підготовка тез або наукової статті та ін.).

Політики курсу «Філософія науки та інновацій» вибудовуються із урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, у т. ч щодо використання штучного інтелекту, та регламентних документів щодо організації навчання у Поліському університеті.

Політика щодо відвідування: задля успішного засвоєння теоретичних знань і формування психологічних компетентностей здобувачі освіти зобов'язані регулярно відвідувати заняття, брати активну участь у обговоренні ключових питань із теми, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи.

Політика щодо дедлайнів: індивідуальні та самостійні роботи здобувачі освіти мають здавати вчасно, відповідно до плану заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у конференціях, тривога, відсутність світла тощо) термін зарахування навчальних завдань може бути подовжений за погодженням із викладачем курсу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, зараховуються зі зниженням оцінки.

Політика щодо комунікації із викладачем: у разі виникнення певних труднощів при вивченні дисципліни здобувач освіти може звертатися до викладача у години консультацій за додатковими роз'ясненнями.

6. Література необхідна для вивчення навчальної дисципліни

Основна

1. Будко В.В. Філософія науки: Навч. посібн. Харків: Консум, 2015.
2. Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. Новітня західна філософія науки. Київ : Парапан, 2014.
3. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. Підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2015. 200 с.
4. Добронравова І. Практична філософія науки : збірка наук. праць. Суми : Університетська книга, 2017. 352 с.
5. Максютя М.Е. Філософія науки. Навчальний посібник. Київ : Урожай, 2014.
6. Петрушенко В.Л. Філософія знання. Київ Кондор, 2015.
7. Ратніков В.С. Основи філософії науки і філософії техніки: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2012. 291 с.
8. Шевчук С.Ф. Філософія науки: навчально-методичний посібник. Житомир: ЖНАЕУ, 2020. 96 с.

Додаткова

9. Йолон П.Ф., Кримський С.Б., Парахонський Б.А. Раціональність в науці та культурі. Київ : Наукова думка, 2010.
10. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. Київ : ПАРАПАН, 2003.
11. Лук'янець В.С., Кравченко О.В., Озадовська Л.В. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури. Київ: Центр практичної філософії, 2014.
12. Поппер К. Логіка і ріст наукового знання. К., 2010.
13. Постмодерн : переоцінка цінностей. *Збірник наук. праць*. Вінниця: Універсум-Вінниця, 2013.
14. Пуанкаре А. Про науку. Київ : Наукова думка, 2010.
15. Рассел Б. Людське пізнання. Київ : Наукова думка, 2015.
16. Саган К. Світ, повний демонів. Наука як свічка у п'яті. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2018. 383 с.
17. Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. Навч. посіб. Київ: ПАРАПАН, 2011. 204 с.
18. Світоглядні імплікації науки. Київ: Парапан, 2014.
19. Тейлор Ч. Подолання епістемології. *Після філософії: кінець чи трансформація?*. К.: Четверта хвиля, 2010.
20. Фейерабенд П. Вибрані праці з методології науки. К.: ПАРАПАН, 2021.
21. Цехмістро І.З. Голістична філософія науки. Харків: Акта, 2013.
22. Шевчук С.Ф. Віра і знання: до питання релігійності вчених. *Вісник Львівського університету ім.І.Франка.- «Філософсько-політологічні студії»*, Вип.23, «Видавництво Львівського університету ім.І.Франка». Львів, 2019. С.107—112.
23. Шевчук С.Ф. Аристотель – засновник науки (соціокультурні та епістемологічні детермінанти наукової програми мислителя). *Вісник Львівського університету ім. І.Франка.- «Філософсько-політологічні студії»*, Випуск 20, «Видавництво Львівського університету ім. І. Франка». Львів, 2018. С.115-120.
24. Шевчук С.Ф. Наукове і позанаукове знання: становлення проблеми. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць/ Гол. ред. В.М. Вашкевич*. К.: «Видавництво «Гілея», 2018. Вип.130(3). С.247-252.
25. Шевчук С.Ф. Пліуралізм у філософії та науці. *Науковий журнал «Молодий вчений»* №4(44) квітень 2017. Херсон: «Видавничий дім «Гельветика». С.119-124.
26. Шевчук С.Ф. Наукове і позанаукове знання: альтернатива чи діалог? *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. Серія «Філософські науки»*. № 1(83). Житомир, 2017. с.115-119.
27. Шевчук С.Ф. Дилетантизм і «спеціалізм» у філософській концепції науки О.І. Герцена. *Вісник Львівського університету ім. І.Франка.- «Філософсько-політологічні студії»*, Випуск 27, «Видавництво Львівського університету ім. І. Франка». Львів, 2019. С.48-54..

28. Шевчук С.Ф. Феофраст як засновник ботанічної науки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія*. Випуск 19. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 74-79.

29. Шевчук С.Ф. Раціональне та інтуїтивне у поглядах на наукову творчість А.Ейштейна. Рівень ефективності та необхідність впливу суспільних наук на розвиток сучасної цивілізації: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф.(м.Львів, 25-26 лютого. 2022 р.). Львів:ГО «Львівська фундація суспільних наук», 2022. С.16-20.

30. Шевчук С.Ф. До питання критеріїв науковості знання. *Вісник Львівського університету: Філософсько-політологічні студії*. Вип. 52. Львів: Видавничий дім «Гельветика», 2024. С.286-292.

31. Шевчук С.Ф. Філософія Аристотеля: між схоластикою та наукою. *Наукове пізнання: методологія та технологія*. Вип. 1(47). Видавн. дім «Гельветика». Одеса, 2021, С.17 – 24.

32. Svitlana Fedorivna Shevchuk THE PROBLEM OF CRITERIA OF SCIENCE IN THE HISTORICAL-PHILOSOPHICAL DIMENSION (Проблема критеріїв науковості в історико-філософському вимірі) *Philosophy of science in the historical-philosophical dimension : Scientific monograph*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. 384 p. С. 357-374.

33. Шевчук С.Ф. Френсіс Бекон як систематизатор науки. «Новий Органон» (1620) та університетська філософія. До 400-річчя виходу трактату «Новий Органон» Френсіса Бекона. Матер. міжнар. наук. конф., 18-19 груд. 2020 р. Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2021. С.145-150.

34. Шевчук С.Ф. Проблема естетичного критерію у науковій творчості. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. Вип.1, 2022. Видавн. дім «Гельветика». Одеса, 2022. С.4-10.

35. Шевчук С.Ф. Точне і неточне у науковому пізнанні. *Вісник Львівського університету: Філософсько-політологічні студії*. Вип. 46. Львів: Видавничий дім «Гельветика», 2023. С.210-216.

Електронні інформаційні ресурси

36. Сторінка кафедри суспільних наук, періодика, фонди бібліотеки Поліського національного університету, Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/>, 10014, м. Житомир, Новий бульвар, (0412) 37-84-33).

37. Університетський репозитарій Поліського національного університету (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій).

Викладач _____

С. Ф. Шевчук

Завідувач кафедри _____

В.І. Муляр